

STRESZCZENIE PRACY DOKTORSKIEJ

pt. „Aparat bezpieczeństwa PRL wobec duchowieństwa katolickiego w diecezji lubelskiej w latach 1945-1989”.

Praca doktorska, składa się z siedmiu rozdziałów. Dotyczy problemu funkcjonowania Kościoła katolickiego w diecezji lubelskiej po II wojnie światowej, w realiach ustroju komunistycznego. Jej zasadniczym celem była analiza i ustalenie na ile działalność aparatu bezpieczeństwa PRL była efektywna w procesie „lojalizowania” Kościoła katolickiego wobec państwa i osłabiania struktur instytucji diecezjalnych w sferze organizacyjnej, religijnej, ideologicznej i społeczno-politycznej. Ponadto ważnym celem badawczym było ustalenie w jakim stopniu ingerował on w działalność lubelskiego Kościoła partykularnego i jego agend w celu skutecznej pacyfikacji antykomunistycznego nastawienia duchowieństwa katolickiego. Istotne było również rozpoznanie stopnia kreowania obrazu Kościoła katolickiego przez aparat bezpieczeństwa i wpływu na jego postrzeganie w ówczesnym peerelowskim społeczeństwie. Wymagało to dokonania analizy działalności UB/SB w latach 1945-1989 wobec Kurii Biskupiej w Lublinie, Gimnazjum Biskupiego/Niższego Seminarium Duchownego w Lublinie, Wyższego Seminarium Duchownego w Lublinie i Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w okresie RP (w latach 1945-1952) i PRL (w latach 1952-1989). Szczególną uwagę skupiłam na analizie sytuacji politycznej Kurii Biskupiej jako instytucji składającej się z osób będących najbliższymi współpracownikami ordynariusza i wydziałów wspomagających go w kierowaniu diecezją. Pośredniczyła ona w kontaktach biskupa diecezjalnego z duchowieństwem i wiernymi. Pełniła funkcje administracyjne i duszpasterskie. W analizowanym okresie 1945-1989 diecezją lubelską zarządzali następujący duchowni: ks. bp. Marian Leon Fulman (1918-1945), ks. bp. Stefan Wyszyński (1946-1948), ks. bp. Piotr Kałwa (1949-1974) i ks. bp. Bolesław Pylak (1975-1989, biskup diecezjalny do 1992 r.). W celu lepszego zrozumienia mechanizmów funkcjonowania aparatu bezpieczeństwa wobec wymienionych hierarchów i Kurii Biskupiej w Lublinie, dokonałam rekonstrukcji jej struktury i obsady personalnej w latach 1945-1989. Przeprowadzona analiza działalności powojennego aparatu represji wykazała, że w wielu wypadkach efektywnie wpływał on na funkcjonowanie tej instytucji i zarazem diecezji lubelskiej.

Elżbieta Hęćkiewicz